

3. MALLI: ILTAPÄIVÄKERHON HALLITUS

Mallin toiminnan peruseriaatteen

Malli on kehitetty koululaisten iltapäiväkerhoryhmään ja sitä on toteutettu kevään 2007 ajan. Ryhmässä oli 28 lasta, 7-8-vuotiaita, 17 poikaa ja 11 tyttöä.

Iltapäiväkerhoryhmässä järjestettiin lasten kanssa iltapäiväkerhon sisäiset vaalit, joissa valittiin ryhmälle hallitus äänestämällä. Tarkoituksena oli valita lapsille omat edustajat päättämään iltapäiväkerhon toiminnan kehittämistä yhdessä ohjaajien kanssa ja ohjaajien valvonnassa. Hallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja 2 jäsentä ja hallituksen toimiaika on aina kerrallaan 2 viikkoa, jonka jälkeen valitaan uusi hallitus. Lapsi saa olla hallituksen jäsen vain kerran, kunnes kaikki lapset ovat saaneet olla hallituksessa.

Tavoitteeksi hallitustyöskentelylle ohjaajat asettivat seuraavat kohdat

- 1) Kehittää lasten yhteistyötaitoja
- 2) Kehittää lasten vastuuntuntoa ja toisten ihmisten huomioonottamista
- 3) Kehittää lasten yhteiskunnallisen järjestelmän hahmottamiskykyä
- 4) Kehittää lasten kykyä ymmärtää, että mikään ei tapahdu itsestään

Hallituksen tehtävistä järjestettiin ryhmäkeskustelu lasten kanssa. Lapset saivat miettiä, mitkä voisivat olla hallituksen tehtävät ohjaajien antaman perustiedon pohjalta. Keskustelu eteni siten, että ohjaajat kertoivat ensin mistä on kysymys, miksi hallitus valitaan ja että hallitukselle pitää yhdessä päättää tehtävät. Lasten ehdotukset kirjattiin ylös ja niistä päätettiin sitten yhteisesti kuusi lasten äänestyksessä eniten ääniä saaneet tehtävät.

- Kerhotilan siisteys (kaikki mukaan siivoamaan)
- Käsienpesun ja jonon organisointi ruokailun yhteydessä
- Salipäivänä alkuleikin valitseminen annetuista vaihtoehdoista
- Tarinapäivänä kirjan valitseminen
- Sääntöjen noudattaminen
- Seuraavan hallituksen valinta

Lisäksi päätettiin, että aina edellinen hallitus evästää seuraavan hallituksen tehtävänsä. Hallituksen jäsenten valinta ensimmäisessä vaiheessa tapahtui siten, että halukkaat asettuivat ehdolle ja tekivät itsestään vaalimainoksia ja pitivät omaa ”kampanjaansa” parin viikon ajan. Vaalipäivänä järjestettiin ihan oikeat vaalit äänestyskoppeineen ja –lippuineen. Eniten ääniä saanut valittiin puheenjohtajaksi ja kaksi seuraavaksi eniten ääniä saaneet hallituksen jäseniksi.

Mallin soveltaminen

Mallia voidaan käyttää pienempien lasten ryhmässä tehtävien jakoon soveltuvana tapana ja tapana kasvattaa lapsia vastuunkantoon. Mallia sovellettaessa ryhmän täytyy olla säännöllisesti kokoontuva ryhmä ja lasten tulisi tuntee toisensa. Malli toimii myös demokraattisen äänestystavan opetteluun tai esimerkkinä edustuksellisesta demokratiasta.

Kehittämisehdotukset / huomioitavaa

Hallitus valittiin vain ensimmäisellä kerralla vaaleilla, joka oli lasten mielestä jännittävää ja hauskaa. Seuraavat hallitukset valitsi sitten aina edellinen hallitus. Tässä tapauksessa on tärkeää edelleenkin miettiä valintaperusteita uutta hallitusta valittaessa ja myös sitä, että lapsella on oikeus kieltäytyä osallisuuden periaatteiden mukaan ”luottamustehtävästä”. Tärkeää on myös jokaista hallitusta valittaessa miettiä hallitusten tehtävien sopivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tässä mallissa lapset osallistuivat erilaisten tehtävien suorittamiseen, eivät niinkään sisällön suunnitteluun tai kerhon teemojen suunnitteluun. Muissa iltapäiväkerhopilottiryhmissä lasten osallisuus toteutettiin nimenomaan siten, että lapset osallistuivat kerhon sääntöjen ja tapahtumien suunnitteluun. Suunnittelu tapahtui esim. siten, että suunnittelu jokaiseen lasten yhteisesti valitsemaan tapahtumaan aloitettiin viikkoa aikaisemmin ohjaajan avustuksella ja tehtiin mm. hankintoja kyseistä päivää koskien. Lapset saivat itse suunnitella toiminnan ja ohjaaja vain ”rajasi” jokaisen toiminnan aluksi, esim. käytettävissä oleva rahamäärä. Myös tilat, uimahalli varaukset yms. lapset hoitivat itse.

Tehtävien määrittelyyn kannattaa kiinnittää paljon huomioita ja tehtävien määrittely täytyy tehdä yhdessä lasten kanssa. Tässä mallissa osasta tehtäviä syntyi myönteisiä rutiineja. Haittapuolena oli havaittavissa se, että lapset eivät kokeneet tehtäviä osallistumisena, vaan valtana, jota lapsi saattaa helposti käyttää väärin.

Tällä mallilla toteutettu hallitus myös alkaa kyllästyttää lapsia nopeasti, jos hallituksen toiminta keskittyy tehtävien suorittamiseen eikä uutta ainesta tai uusia ideoita toimintaan tule. Lasten mielenkiinto pysyy parhaiten yllä, kun he saavat itse vaikuttaa myös laajemmin kerhon teemoihin. Jos lapset kokevat tehtävät pelkästään tylsiksi, mielenkiinto loppuu helposti.

Isoissa lapsiryhmissä olisi myös syytä miettiä hallituksen koon suurentamisesta sekä hallituskauden pidentämistä. Tehtävät voidaan jakaa hallituksen sisällä, jotta lapset kokevat asemansa tärkeäksi. Sellaiset lapset, jotka ovat aikaisemmin toimineet hallituksessa, voisivat olla ”hallituskummeja”, jotka opastavat uusia hallituksen jäseniä.

Tärkeää on myös muista jatkuvan palautteen antaminen ja selkeä arviointijärjestelmä toiminnalle. Toimintaa on myös pystyttävä muuttamaan palautteen pohjalta. Arviointitapoja pienten lasten kanssa, jotka eivät osaa kirjoittaa on monia. Arviointi voidaan toteuttaa esim. purkkiin piirrettyjen hymynaamojen avulla (iloinen, totinen, surullinen) viemällä helmi johonkin purkeista. Lapset veivät helmen purkkiin sen perusteella purkkiin, miten lapsi oli kokenut minkäkin asian onnistumisen. Ohjaajan sanoo asian kerrallaan ja lopuksi voidaan keskustella, mihin purkkiin on tullut eniten helmiä ja miksi.